

„Kell még egy öreg pincér”

- **Herceg nyugdíjba készül**
- **Rusztal a kabaréban**
- **„Rosszban voltunk Sándorral”**

■ **Hogyan lesz a kabaré-színész? Vagy terem?**

– Nem tudom. Én ott kezdtem a színészi pályát, ahol kell: Nádasdy Kálmán volt az osztályfőnököm a főiskolán, Szinetár Miklós volt a tanársegéd. Két évet végeztem; kettejük segítségével az Operettszínházhoz kerültem, de csak egy évre, aztán Kaposvárra passzoltak. Én azért lettem színész, mert szerettem ripacskodni, hülyéskedni. Törvényszerűen a kabaréban, a könnyű játékban találtam meg az elememet. Vagyis a kérdése az, hogy az én alkatommal nem kaphattam meg az 50-es évek divatos munkás-paraszt figuráit, ez ugyebár teljesen lehetetlen lett volna...

■ **Dolgozott Kaposvárott, Győrben, Debrecenben, mindenütt csak 5-6 évig; s több mint 20 éve Szegeden van. Itt a legjobb?**

– Debrecenben éreztem magamat a legjobban. Fiatal voltam, sztár az Aranybika Grillben, pénz, nők – kabaré... Ruszt József akkor beosztott rendezőként dolgozott a színházban. Egyszer a kabaréműsor egyik színésze, Kun Vilmos megbetegedett, s Ruszt beugrott helyette: ő volt az untermanom, előkészítette nekem a poénokat. Meg kell mondanom, fegyelmezett színész volt; azóta is büszke vagyok rá, hogy én rendeztem Rusztot. Aztán a színházban a Mesés parti című zenés vígjátékot ő rendezte, főszerepet kaptam, Ujvárossy Katalin, a híres debreceni színésznő partnereként.

■ **Emlékszem egy 1974-es szegedi Cirkuszhercegnőre: Poldi bácsi, vagy Gyula bácsi, nem tudom már az öreg pincér nevét, de azt tudom, hogy a szerep nagyon passzolt magának.**

– A drága Décsy Györgyi, a színház örökös tagja volt a partnerem. Ebbe a darabba egy jelentet is írtam: az öreg pin-

Az a hír járja, hogy ebben az évadban befejezi aktív színészi pályafutását: Herceg Zsolt nyugdíjba készül. Huszonegyedik éve tagja a Szegedi Nemzeti Színháznak, ahol általában zenés darabokban lép fel, s a rendezők előszeretettel osztanak rá pincérszerepeket. Igazuk is van. A vendéglátók világában igazán otthonos Herceg Zsolt: 17 évig volt a Szeged bár sztárja, s valószínűleg inkább ennek, mint színházi szerepeinek köszönheti, hogy városszerte ismerik.

Herceg Zsolt Máriáss Józseffel a Lili bárónőben – Angyal Mária rendezése

cér, miután 40 évet leszolgált, udvarolni kezd a korban ugyancsak hozzáillő tulajdonosnőnek; „Hisz a Nagysága még olyan szép és fiatal...” – így kezdődött az udvarlást magyarázó jelenet, Györgyikével mindig háromszor kellett ismételnünk. Szász Károly rendezte, olyan művészek voltak benne, mint Zsádón Andrea, Máriáss József, a fiatal Király Levente, Krasznó Klári, Török Vera. A szegedi évek alatt egyébként igen kedves partnerem volt Bányász Ilona, a fiatalok közül Rácz Tibor.

■ **Egész pályáján a leg-hosszabb ideig Sándor Já-**

nos volt a főrendezője – és én tudom, hogy nem voltak túl jó viszonyban. Ez azért elég meghatározó körülmény lehet egy színész életében; miért nem tett ellene valalmi?

– Nagyon sajnálom, hogy rossz viszonyban voltunk Sándor Jánossal. Győrben találkoztunk először, a vizsgarendezésén, ott még semmi probléma nem volt, s aztán később megromlott a kapcsolatunk. Én ennek ellenére csak azt mondhatom, hogy ő egy jó színházi szakember – talán emlékszik sikeres Shakespeare-előadásaira, különösen a Vízkereszt volt sikeres... So-

sem akadályozta, hogy más rendezők szerepeket adjanak nekem, s néhány éve egy Eisemann-vígjátékban ő is rám osztott egy főbb szerepet.

■ **A legtöbbször Angyal Mária rendezéseiben szerepelt, olyan operettelőadásokban, amelyeket a jelenlegi főzeneigazgató, Molnár László vezényelt. Róluk milyen emlékeket őriz?**

– Angyal Marival is Győrben ismerkedtem meg. Egy drámában adott szerepet, Gáspár Margit: Hameletnek nincs igaza című darabjában, Demjén Gyöngyvér, Kun Vilmos, Olsavszky Éva, Szilasi Ibolya társaságában. Abban biztos vagyok, hogy Angyal mestere az operettrendezésnek, s Molnár Laci szakértője a műfajnak.

■ **A Szeged bárban, ahonnan fiatal korunkban „metróval mentünk haza”, 17 évig lépett fel az éjszakai műsorokban. Nem volt ez sok egy kicsit?**

– Én élveztem. 1988-ban hagytam abba. Ezután is szeretnék persze kabarékat csinálni, de azt hiszem, csak gyerekeknek. Ilyen a nemrég bemutatott Csim-bumm cirkusz. Most pedig egy „zenés vegyes felvágottat” szerkesztetek, Tisztes öszes halánték címmel, két operaénekesssel, Juhász Józseffel és Szilágyi Erzsébettel, a Kávéházban lesz a bemutató, jöjjön majd el.

■ **Hányszor nősült? – ha szabad egy intim kérdést is...**

– Csak háromszor.

■ **Miért él egyedül?**

– Nem lehet engem elviselni.

■ **Mit fog csinálni nyugdíjas korában?**

– Beszélgettem Kormos Tibor igazgatóval, Árkosi Árpád főrendezővel, akik rendes, szótartó emberek, régóta ismerem őket; ezért bízom benne, hogy kapok majd jövőre, nyugdíjasként is, a színházban szerepet... Az idén nem játszom semmit, de tudom, hogy nem azért, mintha baja lenne velem az új vezetőknek; egyszerűen olyan a műsorterv, hogy nekem nincs szerep. De mondom, bizakodom, szükség lesz még egy jó öreg pincérre...

Sulyok

■ Vita Szeged jövőjéről 7.

Tudomány és hangversenyélet

Bár a város fejlődésének megfogalmazott célképében Szeged egyebek mellett természetes kulturális és tudományos központként szerepel, a további részekben a tudomány mint vezérszó a szövegben nem, vagy csak másodlagosan fordul elő.

A felsőoktatással kapcsolatos megállapításokba jóindulatúan természetesen bele lehet és talán helyes is a tudományt beleértetni.

A kutatás lehetőségeinek finanszírozása nem városi feladat. A szegedi kutatókkal együtt őszintén remélem, hogy a következő évtizedekben e téren jelentős javulásnak lehetünk tanúi. Ez biztosíthatja ugyanis csupán egy progresszív produktív kutatóréteg szegedi működését, a város értelmisége életébe való integrálódását. Valamivel azonban a város is hozzájárulhat és hozzá is kell, hogy járuljon a kutatási infrastruktúra fejlesztéséhez. Hosszú ideje hiányzik egy városi kongresszusi központ, amely lehetővé tenné nagyobb, kiállítással is társított több szekciós tudományos kongresszusok gondtalan, nívós szegedi megrendezését. Külföldön, Szegednél jóval kisebb egyetemi városok is rendelkeznek kongresszusi központtal, melyet természetesen egyéb kulturális, politikai és sport célokra is használnak.

Szeged zenei életére évtizedek óta szintén negatívan hat egy nagyobb (kb. 1500 fő), valamint egy kisebb (kb. 300 fő) jó akusztikájú hangversenyterem hiánya. A kutatók által igényelt kongresszusi központ a zenei élet által igényelt hangversenyterem(ek) együttes megtervezése és megépítése elodázhatatlan városi feladat.

Jól tudom, hogy az ország és a város gazdasági helyzete pillanatnyilag nem kedvező a hiány pótlására. Ha nem is lehet a komplexum megépítését a közeljövőre kitűzni, a

A Délmagyarországban nagy örömmel olvastam a Polgármester Úr előszavával négy folytatásban megjelentetett koncepció-kivonatot, amely kísérlet arra, hogy szűkebb pátriánk következő két évtizedének fejlesztési irányait kijelölje. A Polgármester Úr véleményalkotására, a kritikák és javaslatok szóban és írásban való közlésére szívesen fel. E felszólításnak kívánok eleget tenni rövid írásomban. Már csak területi okokból sem kívánok az egész tervvel foglalkozni, csupán a tudomány szegedi művelése és a hangversenyélet érdekében emelek szót.

város hosszú távú fejlesztési koncepciójában ennek a létesítménynek mindenképpen meg kell jelennie, ha másért nem, azért, hogy elhelyezése egyértelmű meghatározásra kerüljön. Amennyire kívánatos, hogy a teremben szereplő bevásárlócentrumok a városon kívüli területre kerüljenek, úgy a kongresszusi hangversenyterem központot mindenképpen a városon belül kell elhelyezni. Ha ez a mostani tervben nem történik meg, úgy az alkalmas területek majdani szanálása, a feltétlenül szükséges nagyszámú parkolóhely kialakítása horribilis újabb költségeket jelent és emellett az ilyenkor óhatatlanul kialakuló vita gátolja majd és tovább odázhatalja a már úgyis megkésztet megvalósítást.

A szegedi tudományos kutatók megfelelő nagyságú kongresszusi központot, a szegedi zenekedvelők reprezentatív hangversenytermeket igényelnek.

Dr. Csernay László

■ **Milyen céllal végeznek most kutatásokat, mi ezek elméleti alapja?**

– Egyszerre több témában végzünk kutatásokat a növények fotoszintézisével kapcsolatban. A munkánk alapjainak megértéséhez vegyünk egy kloroplasztiszt, amiben több mint 200 fehérje található, de vannak nem fehérje alkotói is. A kloroplasztiszban található egy gyűrött membrán, ezen a membránon vizsgáljuk az úgynevezett fénybegyűjtő komplexeket, azok szerkezetét, működését és szabályozó szerepét. A fotoszintézisben kiemelt szerepe van ennek a fénybegyűjtő rendszernek, amit leginkább egy antennához hasonlíthatunk, mert a reakciócentrum számára ez gyűjti össze a beérkező fotonok energiáját. A reakciócentrumokban kezdődik a fényenergia kémiai energiává alakítása, azaz – számunkra – a tápanyag termelése. Egy reakciócentrumhoz körülbelül 1000 klorofill tartozik. Azok a fotonok, amelyek nem a reakciócentrumba érkeznek, csak így hasznosíthatók. Vizsgálódásainkban lényeges feladat, hogy minél többet megtudjunk arról a rendszerről, ami a reakciócentrumba juttatja a fényenergiát. Sikertől bizonyítékot találnunk rá, hogy ez a rendszer háló-

■ A megismerés csodái 2.

A fotoszintézis új megvilágításban

- **Egy csodálatos kaland**
- **Az egyetlen energetikai alap**

A természet megismerésben nagyon fontos szerepe van a modellnek, amely hasonló tulajdonságai alapján alkalmas kísérletek többszöri megismétlésére, mind elméleti, mind tapasztalati vizsgálódásokra. Az MTA Szegedi Biológiai Központjában már évek óta folynak kutatások a fotoszintézissel kapcsolatban. A növények fotoszintézise az élő szervezetek egyetlen energetikai alapja; mellesleg ennek köszönhetjük a Föld légkörében az oxigén jelenlétét. Az ezzel kapcsolatos kutatásokról beszélgettünk Garab Győző fizikussal, az SzBK Növényélettani Intézetének tudományos tanácsadójával.

úgy, hogy meg lehet mondani, hogy egyes szőlőfajtaikat hogyan műveljük ahhoz, hogy a reakciócentrumok optimális fényenergia-ellátása megvalósuljon.

■ **Az elején említette, hogy különböző szálokon futnak a kutatások.**

– Igen. A rendszernek vannak olyan sajátosságai, amik fizikusok számára különösen érdekesek. Az egyes atomok,

molekulák spektroszkópiai vizsgálata viszonylag könnyen elvégezhető. Ezzel szemben az úgynevezett komplex rendszerek spektroszkópiai vizsgálata és az adatok értelmezése jóval nehezebb. Kutatásunk egyik célja az is, hogy bizonyítsuk, hogy a komplex rendszerek különös sajátosságai legjobban az általunk feltérképezett hálózaton figyelhetők meg. Ezek vizsgálatkor a

színképek a látható fény tartományába esnek, és a hálózat nagyon gyorsan reagál a fényhatásra. A fotoszintetikus rendszerek azért is kedveltek, mert jól ismerjük a felépítésüket, valamint a szerkezet és funkció összhangjáról viszonylag könnyen alkothatunk képet.

■ **Úgy tudom, hogy külföldi intézetek is intenzíven érdeklődnek munkájuk iránt.**

– Igen. Például nemrégiben a zürichi-i molekuláris biológiai és biofizikai laboratóriumban is találtak már bizonyítékokat az antenna hálózatszerű felépítésére. Már csak az a kérdés, hogy melyik lesz jobb alap arra, hogy rajta vizsgálni lehessen a komplex rendszereket. De érkeztek már ide angol, német és olasz kutatók is, hogy tanulmányozzák vizsgálatainkat, és néhány hétig vagy hónapig – itt Szegeden – együtt keressük a megoldást.

■ **A számítógépek, az ürtechnika korát éljük. Kutatásaikat élő rendszerekben végzik. Mégis ma-**

napság többször felvetődik a kérdés, hogyan lehet az élő rendszereket a „technikába beépítve” használni? Kutatásaiknak vannak ilyen vonatkozásai?

– Ilyen kutatásokat mi egyelőre nem folytatunk, de a fotoszintézis ezen a területen való alkalmazása is lehetséges. A fotoszintézis elsődleges folyamatai ugyanis igen gyorsak. A növények olyan kapcsolókat „gyártanak”, amik a másodperc egy billiomod része alatt kapcsolnak – fény hatására. Több külföldi fizikai laboratórium foglalkozik ilyen kérdésekkel.

■ **Általában, és jelen kutatásaik kapcsán mit gondol a tudományos modellalkotásról?**

– Ezeket a megismerés szükséges, sőt kikerülhetetlen lépéseinek tartom. Ugyanakkor nagyon fontos, hogy mindig szem előtt tartsuk azokat a folyamatokat, amik egy élő szervezetben lejátszódnak, és amik sokkal bonyolultabbak annál, mint amit egy tetszetős modellel leírhatunk. Számomra az élő anyag kutatása – ha szabad nagy szavakat használnom – ezért csodálatos kaland.

Podmaniczky Szilárd